

DUŻOŚĆ (22) *sb f*

o jasne.

sg *N* dużość (9). \diamond *G* dużości (5). \diamond *A* dużość (2). \diamond *I* dużością (3). \diamond *L* dużości (2). *pl N* dużości (1).
Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI – XVII w.

Moc, siła, krzepkość, tężyzna fizyczna; vis Calag, Mącz, Cn, Modrz; fortitudo Calep, Cn, Vulg; robur Calag, Cn, Modrz (22) : Niebędzie sie kochał w dużości szkápicy [Non in fortitudine equi voluntatem habebit]: áni sie mu vpodoba w golęniách męfkich. *Leop Ps* 146/10; W zdrowiu w świeżości/ krzepkości/ dużości/ záchowawam/ ochładzam/ vwefelam. *Mącz* 477a, 495d, 498d; też wiele do tego pomaga vrodá/ kfthakthowne ciáło/ dużość/ męfka ćirpliwość/ y ine dobre przymioty. *GórnDworz E6*; Tym źwierzętom [...] ktore dużości mieć nie mogły/ tym zásię prędkość dał. *GórnRozm N; Calep* 421a.

Wyrażenia: »dużość ciała« [szyk 2 : 1] (3): Bo ieden chce przewyżzić gładkością/ drugi ciáło dużością [viribus corporis] infzy náuką/ á infzy rozumu oftrościa. *ModrzBaz* 56, 118, 136v.

»dużość rąk, w ręku« = *virtus manuum Vulg, vis in manibus Mącz (1 : 1) (2)*: A Theraz pósmiewią sie zemnie młodšy niżli ia [...] Ktorych dużości rąk zá nicem sobie miewał [quorum virtus manuum mihi est pro nihilo] y zdály mi sie tego żywotá być niegodni. *Leop Tob* 30/2; *Vis in manibus, Moc/ dużość w ręku Mącz* 499b.

Szeregi: »moc(ność), (i, abo) dużość« [szyk 4: 1] (5): *Mącz* 499b; mierny człowiek/ nie dużością/ nie moczą ftrzymawa sie od złego *GórnDworz Ff6*; Bog Izráelow ten dawa moc y dużość ludowi *BudBib Ps* 67/36; około łowká te^{so} zołobná Máhuřim, to ieft mocy/ ábo dużości [...] zatrudnić sie ná ten czas nie będę *CzechEp* [410]; *Calep* 431b.

»siła, (a) dużość« (2): kiedyby siła/ á dużość lámá płáciła/ był by ządwy żołnierz ktory sie biye/ w więtfzey wadze/ niż Hetman ktory ludzie przywodzi. *GórnDworz X6; Calag* 465b.

W przen (1) :

Szereg: »władza y dużość« (1): duřá nářza [...] w cieie iáko w ciemniczy fiedząc [...] muři wfzythkiego z rąk od řmyřłow pátrząc/ [...] y zá nimi gdzie raczą idzie: zwłářczá kiedy máią tyle władzey/ y dużości/ iż onę niebogę ledwe nie iáko nieprzyjaciela zhołduią. *GórnDworz L12*.

Przen: *Pelnia sił, wiek męski (1)* : [w starości] będzieř wżywał rořkofzy řwoiey/ pátrząc ná ony řprawy řwoie/ ktoreř sobie řprawił y pořtánowił zá czářow dużości řwoiey. *RejZwierc* 172v.

a. *Niezłomność, męstwo, siła duchowa (2)* : Tenacitas, Dużość/ nie ciągłość/ też skápość/ skępfstwo/ twárdość. *Mącz* 446c.

Wyrażenie: »dużość nieprzemożona« (1): muřic chrzeřcijanin być mocny i nieiaką duřzością nieprzemożoną/ niezwyćiężony *MurzHist* H3.

Synonimy: *krzepkość, moc, siła.*

Cf [DUŻNOŚĆ], NIEDUŻOŚĆ